Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
DEJEPIS

1. Charakteristika predmetu

Vzdelávací okruh tvorí učivo zo slovenských a všeobecných dejín. Je vybrané tak, aby žiaci mohli lepšie porozumieť súčasnosti, preto sa hlavný dôraz kladie na najnovšie dejiny až do súčasnosti. Obdobie praveku nie je zaradené vôbec, starovek a stredovek je zameraný na život ľudí a na ich odkaz dnešku. Zo všeobecných dejín je zaradené do dejepisu to, čo znamenalo významnú zmenu s veľkým dosahom (svetovým alebo európskym), ďalej to, čo výrazne ovplyvnilo naše dejiny a takisto to, čo patrilo k základnému „kultúrnemu vybaveniu" človeka dnešnej doby.

2. Ciele predmetu

Žiak má poznať, akým historickým vývinom vznikala dnešná podoba spoločnosti, aby sa lepšie orientoval v súčasnosti. Výučba má posilniť žiakovo vedomie národnej príslušnosti, prispieť k jeho mravnému vybaveniu a k príprave na občiansky život v demokratickej spoločnosti. Dejepis má žiaka viesť k oceňovaniu kultúrnych historických pamiatok, k ich starostlivosti o ne, Žiak nemá mať len vedomosti, ale má získať a prehĺbiť si rad schopností, napríklad schopnosti čerpať informácie z rôznych zdrojov, zhromažďovať ich, porovnávať, triediť, interpretovať, spracovávať do referátov, výkladov, pripravovať diskusiu.

Stratégia vyučovania

Do vyučovanie sú zaraďované rôzne audiovizuálne materiály, nahrávky, obrázkový materiál, texty, pracovné listy, práca s internetom.

Využívajú sa nasledovné metódy a formy vyučovania: individuálne zamestnanie žiakov, modelové situácie, dialógy, kvíz, dokončenie začatého rozprávania, myšlienkové mapy, čítanie a počúvanie s porozumením, tvorenie projektov, prezentácii, príprava referátov.

Učebné zdroje:

Vyučovanie dejepisu sa opiera o učebnicu **Dejepis pre stredné odborné školy a stredné odborné učilištia,** ktorá je schválená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a mládeže SR.

A o učebnicu **Dejepis pre 1. 2. a 3. ročník gymnázií a stredných škôl**, ktorá je schválená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a mládeže SR.

Okrem uvedenej učebnice sa využívajú: časopisy, mapy a atlasy, obrázkový materiál, video/audio nahrávky, internet, umelecká literatúra, encyklopédie, rôzne autentické materiály.

3. Obsah vzdelávania

1. ročník
(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

Celok	P. hod.	Téma	P. hodín	Výkonový štandard	Obsahový štandard
STAROVEK	7	Periodizácia dejín, časová priamka	1	Žiak vie identifikovať rozdiel medzi prírodným a historickým časom, rozlíšiť dátum a letopočet, rozpoznať pojmy pred Kr. a po Kr.	Prírodný a historický čas, kategórie historického času, dátum, letopočet
		Najstaršie civilizácie, Mezopotámia	1	Žiak vie odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátnych útvarov, vie analyzovať vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte	Riečne civilizácie, písmo mestský štát
		Staroveký Egypt	1	Žiak pozná príčiny vzniku Egyptskej ríše, jej rozmach, význam egyptskej kultúry a umenia pre svetové dejiny, pozná rozdelenie jednotlivých etáp existencie Egypta, najvýznamnejších panovníkov	Riečne civilizácie, delta Nílu, faraón, polyteizmus, mumifikácia, hieroglyfy, Ramzes II, Tutanchamon,
		Mestské štáty – Sparta a Atény	1	Žiak vie odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku Vie rozpoznať rôzne	Staroveké Grécko, aténska demokracia, olympijské hry

				formy vlády v mestských štátoch Atény a Sparta Vie zhodnotiť význam olympijských myšlienok v minulosti a dnes	
		Staroveký Rím	1	Žiak vie analyzovať formy vlády v rímskej republike, analyzuje spôsob obživy a života v Ríme, dokumentuje expanziu mestského štátu a jeho premenu na ríšu, rozpozná vnútorné dôsledky expanzie pre politickú premenu republiky na cisárstvo, vie zdôvodniť príčiny rozdelenia Rímskej ríše a zániku Západorímskej ríše	Rímska republika, kráľovstvo, cisárstvo, impérium
		Slovensko v susedstve Rímskej ríše	1	Žiak pozná príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja, pozná význam gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry	Rímska ríša, Limes Romanus, Gerulata – Rusovce, Iža, Carnuntum Kalokagatia
		Opakovanie	1		
STREDOVEK	7	Prvé kniežatstvá na Slovensku. Samova ríša	1	Žiak vie opísať pravlasť Slovanov, dôvody sťahovania, vie identifikovať vzťahy medzi Slovanmi a Avarmi, vie uviesť príčiny vzniku Samovej ríše a jej význam	Pravlasť, migrácia, Samo
		Veľkomoravská ríša, byzantská	1	Žiak vie opísať vznik a rozmach Veľkej	Kresťanské misie, Cyril

		misia		Moravy, vie zhodnotiť prínos Cyrila a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti, vie opísať kultúru a vzdelanosť na Veľkej Morave a pozná významných panovníkov Veľkej Moravy	a Metod, Pribina, Rastislav, Svätopluk
		Začlenenie Slovenska do uhorského štátu	1	Žiak vie vysvetliť vznik Uhorského kráľovstva a zhodnotiť vládu Štefana I., vie zhodnotiť význam Nitrianskeho vojvodstva, vie analyzovať Zlatú bulu Ondreja II.	Árpadovská dynastia, Štefan I., Zlatá bula, Ondrej II.,
		Slovensko za vlády Anjouvcov, Luxemburgovcov, Mateja Korvína a Jagelovcov	1	Žiak vie zdôvodniť hospodársky rozkvet za vlády Karola Róberta, vie zhodnotiť význam vnútornej a zahraničnej politiky Ľudovíta I. a Žigmunda Luxemburského, vie opísať vládu Mateja Korvína a pozná význam banských stredovekých miest, vie opísať moháčsku katastrofu a jej dôsledky	Dynastie Anjouvcov, Luxemburgovcov, Huňadyovcov a Jagelovcov, banské mestá, dukát, Moháč, Turci
		Slovensko v Habsburskej monarchii	1	Žiak vie objasniť postavenie Slovenska v Habsburskej monarchii a charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše, pozná dôvody	Turci, Osmanská ríša, dynastia Habsburgovcov, Bratislava – centrum uhorského kráľovstva

				bratislavských korunovácií a postavenie Bratislavy v rámci ríše	
		Kultúra a umenie stredoveku	1	Žiak vie charakterizovať umenie a kultúru stredoveku na základe obrazového materiálu	Umenie, stredovek,
		Opakovanie	1		
NOVOVEK	8	Osvietenský absolutizmus	1	Žiak vie charakterizovať osvietenský absolutizmus, pozná významné slovenské osobnosti tohto obdobia	Osvietenský absolutizmus, Mária Terézia, Jozef II., Matej Bel, Adam F. Kollár, reformy
		Vznik USA, Veľká Francúzska revolúcia	1	Žiak vie analyzovať príčiny vedúce k vzniku USA, pozná príčiny vypuknutia VFR, priebeh týchto udalostí a ich výsledok, pozná význam pre ďalšie udalosti európskych a svetových dejín	Vojna za nezávislosť, kontinentálny kongres, Ústava USA, dobytie Bastily, fázy francúzskej revolúcie, Občiansky zákonník, gilotína, Napoleon Bonaparte
		Slovenské národné obrodenie. Spisovný slovenský jazyk	1	Žiak vie kriticky posúdiť a zhodnotiť činnosť slovenských národných vzdelancov, vie analyzovať význam kodifikácie spisovného jazyka pre formovanie moderného slovenského národa, pozná politický program Žiadosti slovenského národa	Spisovný jazyk, bernolákovci, štúrovská generácia, politické programy, fázy národného obrodenia, Žiadosti slovenského národa
		Revolučný rok	1	Žiak vie analyzovať	Revolučný rok

		1948		a zhodnotiť revolučný rok 1848, pozná činnosť dobrovoľníckych oddielov v revolúcii 1848/1849, výsledky revolúcie	1848/1849, SNR, dobrovoľnícke výpravy
		Rakúsko-maďarské vyrovnanie, vznik dualizmu (1967). Slováci v Rakúsko-Uhorsku.	1	Žiak pozná okolnosti rakúsko – uhorského vyrovnania a zmeny na dualizmus ako novú formu monarchie, pozná postavenie Slovákov v Uhorsku, ako aj iných národnostných menšín	Vyrovnanie, dualizmus, modernizácia, maďarizácia
		Medzinárodná situácia pred 1. svetovou vojnou	1	Žiak vie opísať situáciu v Európe pred I. sv. vojnou, vie kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vysťahovalectva Slovákov, vie opísať príčiny vzniku mocenských zoskupení pred I. sv. vojnou a príčiny vypuknutia vojny, pozná dôvody a zámienku pre vypuknutie vojny	Hospodárska kríza, vysťahovalectvo, Trojspolok, Dohoda
		Prvá svetová vojna 1914 – 1918, jej charakter, priebeh výsledky	1	Žiak vie analyzovať priebeh I. svetovej vojny, postoj Slovákov k vojne a ich účasť, výsledky vojny	Front, zázemie, zákopová vojna, zbrane hromadného ničenia, rozpad monarchií, nástupnícke štáty
		Opakovanie	1		
SÚČASNOSŤ	11	Osobnosti I. ČSR	1	Žiak vie zhodnotiť a pozná význam a úlohy osobnosti pri vzniku ČSR	T. G. Masaryk, M.R. Štefánik, E. Beneš
		Versaillský	1	Žiak vie kriticky	Versaillská

		mierový systém		opísať versaillský mierový systém, jeho jednotlivé časti a význam pre ďalšie európske a svetové dianie	zmluva, mierové rokovania, zmeny na mape Európy
		Nástup fašizmu a rozbitie ČSR	1	Žiak vie uviesť zmeny, ktoré nastali v Európe ako dôsledok povojnovej krízy, rozlíšiť demokraciu od diktatúry, vysvetliť príčiny vzniku fašizmu v Taliansku, nacizmu v Nemecku, uviesť príčiny vzniku diktatúr, pozná príčiny, ktoré viedli k rozbitiu ČSR	Fašizmus, nacizmus, komunizmus, mníchovská dohoda a viedenská arbitráž
		Druhá svetová vojna, vypuknutie, priebeh	1	Žiaci vedia uviesť príčiny vypuknutia II. svetovej vojny, chápu význam vzniku protihitlerovskej koalície	Priebeh II. svetovej vojny, Európa, protihitlerovská koalícia, holokaust
		Koniec druhej svetovej vojny, dôsledky	1	Žiak vie uviesť udalosti v chronologickom poradí v rámci priebehu vojny, ukázať na mape najväčšie bitky, opísať protifašistický odbor, dôvody a priebeh SNP, vie zhodnotiť holokaust	ZSSR, veľká vojna, Tichomorie, deportácie, Slovenské národné povstanie
		Opakovanie	1	Žiak vie	
		ČSR do r. 1948, február 1948	1	Žiak pozná dôvody rozdelenia sveta na dva tábory, vie uviesť príčiny narastania vplyvu KSČ a zhodnotiť februárový	Politické bloky, čiernobiely svet, februárový prevrat, KSČ, obete totality

				prevrat, analyzovať vykonštruované súdne procesy	
		Obrodný proces v ČSSR v r. 1968	1	Žiak vie vysvetliť znaky socializmu, zhodnotiť kolektivizáciu a industrializáciu, dokumentovať narastanie krízy a jej vyvrcholenie v „socializme s ľudskou tvárou“, charakterizovať rok 1968, osobnosť Alexandra Dubčeka	Odpor proti totalite, pražská jar, Alexander Dubček
		Novembrová revolúcia 1989	1	Žiak vie charakterizovať normalizáciu, zdôvodniť nespokojnosť a prejavy odporu voči režimu, pozná podstatu Charty 77, opísať pojem disident, uviesť význam sviečkovej manifestácie, vysvetliť pád železnej opony, „nežnú revolúciu“, vymenovať pozitíva a negatíva socializmu	Odpor proti totalite, sviečková manifestácia, návrat k parlamentnej demokracii, Charta 77
		Vznik SR 1.1.1993	1	Žiak vie vymenovať príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky, opísať vznik Slovenskej republiky	Rozdelenie Českej a Slovenskej republiky, nástupnícke štáty, Slovenská republika
		Opakovanie	1		

Hodnotenie predmetu dejepis:

Hodnotenie žiaka je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Má systematický charakter a vychádza z Usmernenia MŠVVaM SR k súhrnnému hodnoteniu žiakov stredných škôl zo dňa 26. júla 2023. Je v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami a zahŕňa:

- schopnosť porozumieť dejinám a dejinným súvislostiam,
- trvácnosť poznatkov, pojmov, faktov a vzájomných vzťahov,
- logickú štruktúru a rozvíjanie postojov, názorov a úvah,
- vlastné kritické historické vedomie, formovanie nových stanovísk na základe získaných poznatkov
- aktívny prístup k predmetovým činnostiam, samostatnosť, tvorivosť, správny jazykový a písomný
- prejav.

Pri celkovom hodnotení sa pri určovaní stupňa prospechu v predmete dejepis hodnotí kvalita nadobudnutých kompetencií v oblasti vedomostí, zručností, ktoré žiak dosiahol na konci hodnotiaceho obdobia. Priebežné hodnotenie percentami sa aplikovaním váženého priemeru v internetovej žiackej knižke vyjadrí výsledným percentom, ktorému je priradený výsledný stupeň hodnotenia podľa stupnice:

100% - 90% = stupeň hodnotenia 1 - výborný
89% - 75% = stupeň hodnotenia 2 - chvalitebný
74% - 55% = stupeň hodnotenia 3 - dobrý
54% - 40% = stupeň hodnotenia 4 - dostatočný
39% - 0% = stupeň hodnotenia 5 - nedostatočný

Podklady na hodnotenie:

Písomná odpoveď:

- čiastkové písomné testy z jednotlivých tém alebo ovládania základných pojmov z preberaného tematického celku (napr. 5 – 10 pojmov) v časovom trvaní do 15 minút s cieľom zistiť úroveň priebežného štúdia,
- z tematického celku - 10 – 30 minút; počet testov za klasifikačné obdobie je závislý od počtu tematických celkov (testy môžu obsahovať úlohy s voľbou odpovede, s krátkou odpoveďou, uzavreté a otvorené otázky).

Ústna odpoveď:

V ústnych odpovediach sa sleduje: samostatnosť, logickosť a pohotovosť v myslení, celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov a schopnosť vyjadriť ich, schopnosť zovšeobecnenia, uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení spoločenských javov a zákonitostí, samostatnosť a tvorivosť, presnosť, plynulosť a istota vo vyjadrovaní.

Aktivita:

- aktivita na hodine, vedomosti nad rámec preberaného učiva, účasť na súťažiach z vyučovacieho
- predmetu,
- ppt prezentácia, projekt, referát, učebná pomôcka a iné
- počet známok pri časovej dotácii jedna hodina týždenne sú minimálne dve známky

Pri celkovom hodnotení žiaka sa v predmete dejepis prihliada sa k dôležitosti a váhe jednotlivých známok.